if available

THE FIRST INTERNATIONAL CONGRESS ON HEALTH SERVICES TRANSFORMATION

اولین کنگره بین المللی تحول خدمات سلامت

۲۷ و ۲۸ مهر ماه

Code:1184

مدیریت تحول در نظام سلامت:چالش ها و راهکارها

سارا رضائی، مریم اله دادیان (نویسنده مسئول)

دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه ازاد اسلامی واحد فلاورجان،اصفهان، ایران

مقدمه

نظام‌های سلامت همواره در مسیر تحول و اصلاح برای پاسخگویی به نیازهای روزافزون جوامع هستند.طرح تحول نظام سلامت ایران در سال ۱۳۹۳ با اهداف افزایش دسترسی، کاهش پرداخت از جیب بیماران و ارتقای کیفیت خدمات آغاز شد. مطالعه مروری حاضر با هدف تحلیل چالش‌های مدیریتی این طرح و ارائه راهکارهای عملی برای تحول پایدار در نظام سلامت ایران انجام گرفت.

روش ها

این تحقیق بصورت یک مرورتوصیفی وعلمی طراحی شده،جستجوی مقالات از سال 2013تا2024در پایگاه های اطلاعاتی معتبر شامل SID,Google scholar,pubmedو...انجام شد. 15 مقاله مرتبط با موضوع مورد پژوهش یافت شد که 10مقاله بر اساس معیار های مشخص بطور کمی و کیفی تحلیل شد.

یافته ها

یافته‌ها نشان داد چالش‌های مدیریت تحول در نظام سلامت ایران در پنج دسته قابل طبقه‌بندی است: ۱) چالش‌های ساختاری و سیاستی (عدم یکپارچگی، تضاد منافع)؛ ۲) چالش‌های مالی (ناپایداری منابع، افزایش هزینه‌ها)؛ ۳) چالش‌های منابع انسانی (نارضایتی پرستاران، کمبود نیرو)؛ ۴) چالش‌های اجرایی (ازدحام مراجعات، اختلال در زنجیره تأمین دارو)؛ ۵) چالش‌های آموزش پزشکی (اولویت درمان بر آموزش). در مقابل، راهکارهای مؤثر شامل اصلاح نظام پرداخت، استقرار نظام ارجاع، کاهش شکاف درآمدی کادر درمان و توسعه پرونده الکترونیک سلامت بود. همچنین هفت شاخص کلان برای ارزیابی موفقیت طرح شناسایی شد.

در زمینه ساختار و سیاستگذاری، نتایج مطالعات بررسی‌شده به مشکلاتی مانند ناهماهنگی در سیاستگذاری، تضاد منافع میان سازمان‌های مرتبط و همکاری ناکافی وزارت بهداشت و سازمان‌های بیمه‌گر اشاره داشتند. همچنین، توجه بیشتر به درمان در مقایسه با پیشگیری، از دیگر مسائل مطرح‌شده بود. این مشکلات، اجرای هماهنگ سیاست‌ها و دستیابی به اهداف طرح را با دشواری روبه‌رو کرده‌اند.در بخش مالی، ناپایداری منابع و افزایش هزینه‌های سلامت از مهم‌ترین مشکلات گزارش‌شده بود. بر اساس نتایج منابع مورد بررسی، سهم پرداخت از جیب مردم از ۵۰,۵ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۴۰,۶ درصد در سال ۱۳۹۳ کاهش یافت. همچنین، میزان خانوارهای مواجه با هزینه‌های کمرشکن سلامت از ۲,۹ درصد پیش از اجرای طرح به ۲,۴ درصد پس از آن رسید. با این حال، این بهبود در همه مناطق پایدار نبود و شاخص هزینه‌های کمرشکن سلامت در مناطق روستایی دوباره افزایش یافت. سهم هزینه‌های بهداشت و درمان از سبد هزینه خانوارهای شهری نیز از ۹,۱۸ به ۱۰,۶۷ درصد رسید.در زمینه منابع انسانی، کمبود نیرو، افزایش حجم کار، نارضایتی پرستاران، تأخیر در پرداخت کارانه‌ها و تفاوت در میزان پرداخت به گروه‌های مختلف کادر درمان از مشکلات گزارش‌شده بود. در یکی از مطالعات، ۶۸,۹ درصد پرستاران از اجرای طرح تحول نظام سلامت ابراز نارضایتی کردند. همچنین، افزایش تمایل به ترک خدمت در میان پرستاران گزارش شد. این نتایج نشان می‌دهند که شرایط کاری و نحوه پرداخت به کارکنان، از مسائل مهم در اجرای طرح بوده‌اند.در بخش اجرا و آموزش پزشکی نیز مشکلاتی گزارش شد؛ از جمله ازدحام مراجعات، اختلال در تأمین دارو و افزایش فشار کاری در بیمارستان‌ها. در بیمارستان‌های آموزشی، افزایش فعالیت‌های درمانی باعث کاهش زمان اختصاص‌یافته از سوی اعضای هیئت علمی به آموزش دستیاران شده و نگرانی‌هایی درباره کیفیت آموزش پزشکی ایجاد کرده است. در مجموع، منابع بررسی‌شده بر راهکارهایی مانند تأمین مالی پایدار، اصلاح نظام پرداخت و استفاده از روش‌هایی مانند DRG، تقویت نظام ارجاع و پزشک خانواده، تأمین نیروی انسانی متناسب با حجم کار، توسعه پرونده الکترونیک سلامت و اختصاص منابع و زمان مشخص به آموزش پزشکی تأکید داشتند. همچنین، پایش مستمر شاخص‌های سلامت برای ارزیابی روند اجرای طرح و میزان دستیابی به اهداف آن ضروری دانسته شده است.

نتیجه گیری

بر اساس یافته‌های این مطالعه، طرح تحول نظام سلامت ایران، با وجود دستاوردهای اولیه در کاهش پرداخت از جیب بیماران، برای دستیابی به اهداف پایدار خود نیازمند اصلاحات اساسی در ساختار مدیریتی، تأمین مالی و نحوه ارائه خدمات است. چالش‌های موجود نشان می‌دهند که موفقیت یک برنامه تحول سلامت، تنها به اجرای سیاست‌های جدید وابسته نیست، بلکه مستلزم هماهنگی میان بخش‌های مختلف، تخصیص بهینه منابع و توجه همزمان به نیازهای بیماران و کارکنان نظام سلامت است.در این راستا، تأمین منابع مالی پایدار، حمایت از نیروی انسانی به‌ویژه پرستاران، اصلاح نظام پرداخت، تقویت نظام ارجاع و حفظ کیفیت آموزش پزشکی، از الزامات اساسی تداوم این تحول به شمار می‌روند. همچنین، استقرار نظام جامع پایش و ارزیابی می‌تواند امکان شناسایی موانع و سنجش میزان تحقق اهداف را فراهم کند. در نهایت، پایداری تحول در نظام سلامت، در گرو عبور از اصلاحات مقطعی و حرکت به‌سوی مدیریتی هماهنگ، پاسخگو و مبتنی بر ارزیابی مستمر است.

رفرنس ها

1. Sadr SS, Zahedi E, Sadr SR. Health System Transformation Management: Challenges and Solutions. Journal of Culture and Health Promotion. 2023;7(4):550-62. [Persian]

2. Pikanpour M, Esmaeili S, Yousefi N, Araeinejad A, Rasekh HR. A review of achievements and challenges of Iran's health transformation plan. Payesh. 2018;17(5):481-94. [Persian]

3. Ahmadi M, Jalali R, Raiszadeh M. Seven Years of Experience in the Health System Transformation Plan in Iran: A Comparative Study and Narrative Review. 2021. [Persian]